

ฐานข้อมูลชื่อวิทยาศาสตร์ของพืช (1): The International Plant Names Index (IPNI)

อ.ดร.ภานพษ์ พงษ์ชิวิน

ผู้ที่ต้องใช้ชื่อวิทยาศาสตร์ของพืช เช่น นักวิชาการ นักวิจัย ผู้ประกอบการที่เกี่ยวข้องกับพืช สมุนไพร เป็นต้น อาจพบกับปัญหาหลายอย่าง เช่น พืชชนิดเดียวมีชื่อวิทย์ฯ มากกว่า 1 ชื่อ หรือชื่อวิทย์ฯ เดียวกันแต่สะกดต่างกัน หรือ ชื่อวงศ์ (family) ของพืชหลายๆ ชนิดเปลี่ยนแปลงไป เนื่องจากผลการศึกษาด้านดีเอ็นเอของพืช เป็นต้น เพื่อให้เกิดความกระจ่าง สำหรับนักวิชาการ และคนที่เกี่ยวข้อง ที่ต้องใช้ชื่อวิทยาศาสตร์ของพืช เพื่อสืบค้นข้อมูล หรืออ้างอิงในงานใดๆที่เกี่ยวข้องกับพืช บทความชุด 'ฐานข้อมูลชื่อวิทยาศาสตร์ของพืช' จึงได้นำเสนอการสืบค้นชื่อวิทย์ฯ ของพืชจากฐานข้อมูลที่น่าเชื่อถือ

ชื่อวิทยาศาสตร์มีความสำคัญอย่างมาก เพราะช่วยป้องกันความสับสนอันเนื่องมาจากชื่อพื้นเมือง ซึ่งแตกต่างกันตามเชื้อชาติ สำเนียง ภาษา และความเข้าใจของแต่ละคน การตั้งชื่อวิทยาศาสตร์ของพืชต้องอยู่ภายใต้กฎการตั้งชื่อพืชที่มีชื่อเต็มๆ ว่า International Code of Nomenclature for algae, fungi, and plants หรือเรียกสั้นๆ ว่า Melbourne Code แต่การทำความเข้าใจกฎดังกล่าวต้องใช้เวลามากเหมือนการเรียนกฎหมายที่ประกอบด้วยมาตราต่างๆ จำนวนมาก ทำให้ปัจจุบันมีการจัดสร้างฐานข้อมูลทางอนุกรมวิธานพืชขึ้น เพื่อให้ผู้ใช้สามารถสืบค้นชื่อวิทย์ฯ ที่ถูกต้องได้อย่างสะดวกรวดเร็ว โดยฐานข้อมูลที่จะแนะนำ ประกอบด้วย The International Plant Names Index (IPNI), The Plant List, และชื่อพรรณไม้ เต็ม สมิตินันท์ สำหรับครั้งนี้ขอแนะนำฐานข้อมูล The International Plant Names Index: <http://www.ipni.org/index.html> (The International Plant Names Index, 2012) หรือเรียกสั้นๆ ว่า ฐานข้อมูล IPNI เป็นอันดับแรก

ฐานข้อมูล IPNI เกิดจากความร่วมมือระหว่าง The Royal Botanic Gardens, Kew ประเทศอังกฤษ, The Harvard University Herbaria ประเทศสหรัฐอเมริกา และ Australian National Herbarium ประเทศออสเตรเลีย โดยคณะทำงานประกอบด้วยนักอนุกรมวิธานพืช ทำหน้าที่ประมวลชื่อวิทย์ฯ ของพืชเกือบทุกชนิดที่ถูกสำรวจพบแล้วบนโลก

ภาพที่ 1 หน้าแรกของฐานข้อมูล The International Plant Names Index (IPNI) ลูกศรสีแดงแสดงเมนูสำหรับการค้นข้อมูล

ชื่อวิทยาศาสตร์ประกอบด้วย 3 ส่วน ได้แก่ ชื่อสกุล (generic name) คำระบุชนิด (specific epithet) และชื่อผู้ตั้งชื่อพืช (author name) ยกตัวอย่างเช่น กันภัยมหิดล มีชื่อวิทยาศาสตร์ว่า *Afgekia mahidoliae* B.L.Burt & Chermis. โดย

Afgekia คือ ชื่อสกุล

mahidoliae คือ คำระบุชนิด

B.L.Burt & Chermis. คือ ชื่อผู้ตั้งชื่อพืช

ชื่อวิทยาศาสตร์นอกจากเขียนแบบตัวเอน (เฉพาะ 2 ส่วนแรกแล้ว) สามารถเขียนเป็นแบบอื่นได้ เช่น **Afgekia mahidoliae** B.L.Burt & Chermis. (ตัวเข้มเฉพาะ 2 ส่วนแรก) หรือ Afgekia

mahidoliae B.L.Burt & Chermisr. (ขีดเส้นใต้ 2 ส่วนแรก แต่เส้นใต้ต้องแยกกัน) แต่ถ้าไม่ยากเป็นคนเซยตยุคต้องเขียนแบบแรก (ใช้ตัวเอน) เท่านั้น

ข้อมูลที่ค้นได้จากฐานข้อมูล IPNI ประกอบด้วย 1) ชื่อพืช 2) ผู้ตั้งชื่อพืช และ 3) เอกสารอ้างอิงด้านอนุกรมวิธานพืช (ภาพที่ 2)

www.ipni.org/ipni/plantnamesearchpage.do

MUPY Intranet Hotmail Facebook Yahoo Google Weather Cambridge Learning English Radio GIS Taxonomy PBM

The International Plant Names Index

Search the data

- Plant Names
- Authors
- Publications

IPNI Home

contact us

Plant Name Query

Reset search terms

Quick search - enter a plant name (without authors)

Full Name: [What's this?](#) Output Format: [What's this?](#)

Full search A

Name

Family Genus Species

Intrafamilial Infrageneric Intraspecific

Author B

Standard form taxon name authors basionym authors

Publication C

Abbreviation [show additional search terms ...](#)

Extended Options

Include records from: APNI GCI IK Show Ranks Output Format [What's this?](#)

Only hybrids Sort by family

© Copyright 2005 International Plant Names Index

ภาพที่ 2 หน้าสำหรับการค้นหาข้อมูล: A ชื่อพืช; B ชื่อผู้ตั้งชื่อพืช; C เอกสารอ้างอิงทางอนุกรมวิธาน

ชื่อพืชในฐานข้อมูลที่สืบค้นได้ ประกอบด้วยชื่อวงศ์ (family) ชื่อสกุล (genus) ชื่อชนิด (species) รวมถึงชื่อของลำดับชั้นที่ต่ำกว่าวงศ์ สกุล หรือชนิด โดยฐานข้อมูลจะแสดงผลของชื่อพืชทั้งหมดที่เกี่ยวข้อง (ภาพที่ 3)

The International Plant Names Index

Search the data

- Plant Names
- Authors
- Publications

IPNI Home

contact us

You searched on: Genus = Afgekia and Ranks = all and Hybrids only = false, searching all records, sorting by name including family

Found 6 records. [Edit search](#)

View these results in delimited format: [classic](#), [minimal](#), [short](#), [extended](#)
[About delimited data formats](#)

Show 100 row(s) starting from 0

- Leguminosae [Afgekia Craib](#) -- Bull. Misc. Inform. Kew 1927(9): 376. [14 Nov 1927] (IK)
- Leguminosae [Afgekia filipes \(Dunn\) R.Geesink](#) -- Leiden Bot. Ser. 8: 77. 1984 ; Scala Milletiearum (IK)
- Leguminosae [Afgekia filipes \(Dunn\) R.Geesink var. tomentosa \(Z.Wei\) Y.F.Deng & H.N.Qin](#) -- Ann. Bot. Fenn. 42(2): 133. 2005 [27 Apr 2005]
- Leguminosae [Afgekia filipes \(Dunn\) R.Geesink var. tomentosa \(Z.Wei\) H.Sun](#) -- Fl. Yunnan. 10: 399 (401). 2006 ; isonym
- Leguminosae [Afgekia mahidoliae B.L.Burt & Chermisr](#) -- Notes Roy. Bot. Gard. Edinburgh 31(1): 131. 1971 (IK)
- Leguminosae [Afgekia sericea Craib](#) -- Bull. Misc. Inform. Kew 1927(9): 376. [14 Nov 1927] (IK)

Show 100 row(s) starting from 0

[Edit search](#)

View these results in delimited format: [classic](#), [minimal](#), [short](#), [extended](#)
[About delimited data formats](#)

© Copyright 2005 International Plant Names Index

ภาพที่ 3 หน้าแสดงผลการค้นหาจากชื่อสกุล 'Afgekia' (ภาพที่ 2) และพบชื่อต้นกัญมเห็ด (A. mahidoliae B.L.Burt & Chermisr) อยู่ในวงศ์ 'Leguminosae' แสดงในผลการสืบค้น

ชื่อผู้ตั้งชื่อพืชเป็นชื่อของนักอนุกรมวิธานที่ตั้งชื่อพืช ซึ่งส่วนใหญ่จะใช้แบบย่อ และการย่อที่ถูกต้องตามหลักสามารถค้นได้จากฐานข้อมูล IPNI เช่น การย่อชื่อของ Carl Linneaus ซึ่งเป็นนักพฤกษศาสตร์ที่มีชื่อเสียงตั้งชื่อพืชเป็นจำนวนมาก ที่ถูกต้องคือ L. ไม่ใช่ Linn. และ Linné

สำหรับเอกสารอ้างอิงทางอนุกรมวิธานพืชจะให้รายละเอียดเกี่ยวกับการตั้งชื่อพืช หรือลักษณะของพืชแต่ละชนิดนั้น ซึ่งเอกสารอ้างอิงบางฐานข้อมูลจะมีลิงค์ให้ดาวน์โหลดเอกสารได้

วารสารวิชาการส่วนใหญ่จะให้ผู้เขียนต้นฉบับงานวิจัยตรวจสอบการเขียนชื่อวิทย์ และการย่อชื่อผู้ตั้งชื่อพืชที่ถูกต้องจากฐานข้อมูล IPNI แทบทั้งสิ้น

โดยสรุป ฐานข้อมูล IPNI ช่วยให้เขียนชื่อวิทยาศาสตร์ได้ถูกต้อง แต่ในครั้งต่อไปจะพูดถึงฐานข้อมูล The Plant List ซึ่งจะทำให้ความกระจ่างในกรณีที่ชื่อวิทย์ มีความสับสน มีมากกว่า 1 ชื่อ แล้วเราจะรู้ได้อย่างไรว่าชื่อไหนเป็นชื่อที่ถูกต้อง ที่ต้องเราใช้

เอกสารอ้างอิง